EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 22.4.2014.
COM(2014) 229 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI

saskaņā ar Padomes Direktīvas 2006/112/EK 395. pantu

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI

saskaņā ar Padomes Direktīvas 2006/112/EK 395. pantu

1. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Saskaņā ar 395. pantu Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu ("PVN direktīva") Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var atļaut jebkurai dalībvalstij ieviest īpašus pasākumus, lai atkāptos no minētās direktīvas noteikumiem ar nolūku vienkāršot PVN iekasēšanas procedūru vai lai nepieļautu noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Tā kā ar šo procedūru pieļauj atkāpes no PVN vispārējiem principiem, atbilstīgi vairākkārtējiem Eiropas Savienības Tiesas nolēmumiem šādām atkāpēm būtu jābūt samērīgām un ierobežotām.

Ar paziņojumu, kas Komisijā reģistrēts 2013. gada 27. novembrī, Ungārija, pamatojoties uz Direktīvas 2006/112/EK (turpmāk – "PVN direktīva")199.b pantu[1], lūdza atļauju ieviest ātrās reaģēšanas mehānisma ("ĀRM") īpašo pasākumu, atkāpjoties no PVN direktīvas 193. panta, lai piemērotu apgrieztās maksāšanas mehānismu attiecībā uz cukura piegādēm. Tomēr Komisija ierosināto pasākumu nevarēja pieņemt, jo nebija izpildīti būtiski juridiski nosacījumi.[2]

Kad nosūta paziņojumu saskaņā ar ĀRM, atbilstoši PVN direktīvas 199.b panta 2. punkta pēdējai daļai ir jāiesniedz arī pieprasījums par "parastu" atkāpi PVN direktīvas 395. panta izpratnē. Ungārija ar to pašu vēstuli, ko nosūtīja, lai paziņotu par ĀRM, lūdza atļauju piemērot, kā jau minēts, apgrieztās maksāšanas mehānismu attiecībā uz cukura piegādēm.

Saskaņā ar minētās direktīvas 395. panta 2. punktu Komisija ar 2014. gada 19. marta vēstuli informēja pārējās dalībvalstis par Ungārijas iesniegto pieprasījumu. Ar 2014. gada 20. marta vēstuli Komisija paziņoja Ungārijai, ka Komisijas rīcībā ir visa informācija, ko tā uzskata par vajadzīgu pieprasījuma izvērtēšanai.

2. APGRIEZTĀ IEKASĒŠANAS KĀRTĪBA

Saskaņā ar PVN direktīvas 193. pantu PVN maksā ikviens nodokļa maksātājs, kas veic preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu. Apgrieztā iekasēšanas mehānisma mērķis ir uzlikt minēto atbildību nodokļa maksātājam, kuram tiek piegādātas preces vai tiek sniegti pakalpojumi.

"Pazudušā tirgotāja" krāpšanās gadījumos tirgotāji izvairās no PVN maksāšanas nodokļu iestādēm pēc tam, kad tie ir pārdevuši savus preces. Tomēr šādu tirgotāju klientiem aizvien ir tiesības uz nodokļa atskaitīšanu, jo to rīcībā ir derīgs rēķins. Bīstamākā šādas nodokļa nemaksāšanas izpausme ir "karuseļveida" shēmas

[1] Padomes 2013. gada 22. jūlija Direktīva 2013/42/ES, ar ko attiecībā uz ātrās reaģēšanas mehānismu pret krāpšanu PVN jomā groza Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 201, 26.7.2013., 1. lpp.).

[2] Komisijas 2013. gada 11. decembra Īstenošanas lēmums, ar ko noraida Ungārijas pieprasījumu ieviest ātrās reaģēšanas mehānisma īpašo pasākumu, atkāpjoties no Direktīvas 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 193. panta (OV L 341, 18.12.2013, 68. lpp.)

izmantošana, kuras ietvaros preces vai pakalpojumi tiek tirgoti starp dalībvalstīm, kad vienas un tās pašas preces tiek piegādātas vai pakalpojumi tiek sniegti vairākkārt, taču nodokļu iestādēm netiek samaksāts PVN. Ar apgrieztās iekasēšanas procedūras palīdzību tiek novērsta iespēja izmantot šādu nodokļu nemaksāšanas veidu, jo šādos gadījumos par personu, kas atbildīga par PVN samaksu, tiek noteikta persona, kurai piegādātas preces vai sniegti pakalpojumi.

3. PIEPRASĪJUMS

Ungārija saskaņā ar PVN direktīvas 395. pantu un pēc ĀRM paziņošanas pieprasīja, lai Padome, rīkojoties pēc Komisijas priekšlikuma, atļauj Ungārijai, atkāpjoties no PVN direktīvas 193. panta, piemērot īpašu pasākumu attiecībā uz apgrieztās iekasēšanas procedūras piemērošanu saistībā ar tāda cukura daudzuma piegādi, kas pārsniedz 200 kg.

Pamatojoties uz Ungārijas sniegto informāciju, šķiet, ka krāpšanas problēmas nozarē sākās jau 2007. gadā. Straujš nesamaksātā PVN pieaugums tomēr tika konstatēts 2013. gadā (pamatojoties uz tajā laikā pieejamajiem datiem par attiecīgā gada pirmajiem trijiem ceturkšņiem). Pret krāpšanu vērstie pasākumi, kas tika īstenoti šajā kontekstā, pēc Ungārijas ieskatiem, varētu būt nepietiekami pieaugošās krāpšanas novēršanai.

4. KOMISIJAS VIEDOKLIS

Komisija, saņēmusi pieprasījumus saskaņā ar 395. pantu, tos pārbauda, lai pārliecinātos, ka ir izpildīti pamatnosacījumi šādu pieprasījumu apmierināšanai, tas ir, vai ierosinātais īpašais pasākums vienkāršo procedūras nodokļu maksātājiem un/vai nodokļu administrācijai un vai ar šādu pasākumu var novērst atsevišķu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Saistībā ar to Komisijas pieeja vienmēr bijusi rezervēta un piesardzīga, lai panāktu, ka ar šādām atkāpēm netiek traucēta vispārējās PVN sistēmas darbība un ka šādu atkāpju tvērums ir ierobežots, tās ir vajadzīgas un samērīgas.

Pirmkārt, Komisija norāda, ka tā ir trešā reize viena gada laikā, kad Ungārija ir iesniegusi lūgumu attiecībā uz lauksaimniecības produktiem (graudaugu un eļļas augu sēklām; cūkām; un tagad – cukuru).

Tāpat kā attiecībā uz cūku audzēšanu un dzīvnieku barību ((COM) 2013 148 *final*), Komisija uzskata, ka attiecīgais preces veids (cukurs) ir tāds, par kuru vajadzētu būt iespējamai revīzijai ar tradicionāliem kontroles līdzekļiem, un nav nepieciešams īstenot apgriezto pievienotās vērtības nodokļa apgrieztās maksāšanas mehānismu.

Turklāt, piemērojot apgrieztās maksāšanas mehānismu attiecībā uz galapatēriņam paredzētām precēm, kā cukuru, vienmēr ir risks, ka krāpšana pārvietojas tālāk piegādes ķēdē, kas to varētu padarīt vēl grūtāk kontrolējamu, lai gan ir ierosināts piemērot robežlielumu. Tas ir arī iemesls, kāpēc dalībvalstis ir apzināti izslēgušas lauksaimniecības ražojumus, kas domāti galapatēriņam, no "Apgrieztās maksāšanas direktīvas"[3]. Šī pieeja ir attaisnojama arī tāpēc, ka krāpšanas gadījumi var izplatīties citās dalībvalstīs nozarē, kuras ekonomiskais nozīmīgums ir būtisks vairākās

[3] Padomes 2013. gada 22. jūlija Direktīva 2013/43/ES, ar ko Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu groza attiecībā uz fakultatīvu un pagaidu apgrieztas maksāšanas sistēmas piemērošanu saistībā ar noteiktu preču un pakalpojumu piegādi ar paaugstinātu krāpšanas risku (OV L 201, 26.7.2013., 4. lpp.).

dalībvalstīs. Iepriekšējā pieredze ar labību un eļļas augu sēklām apstiprina, ka šis risks ir ne tikai hipotētisks.

Atkāpe jebkurā gadījumā nav ilgtermiņa risinājums, nedz arī kompensē nepietiekamu nodokļa maksātāju uzraudzību šajā tirgū. Dažādie pieprasījumi, šķiet, norāda uz to, ka pastāv strukturālas Ungārijas lauksaimniecības nozares kontroles problēmas, un tāpēc ir vajadzīga atšķirīga pieeja.

Šajā sakarībā Komisijai no publiski pieejamas informācijas Ungārijas presē kļuva zināms, ka pastāv varbūtēja nesaimnieciska rīcība, kas varētu traucēt pareizu nodokļu iekasēšanu nozarē. Jāatzīmē, ka šie trūkumi ir radījuši sarežģītu situāciju. Tāpēc šķiet, ka ir jārod risinājums politiskā, administratīvā vai pat tiesu līmenī, lai noskaidrotu situāciju un lai nodrošinātu nodokļu administrācijas normālu darbību un, ja vajadzīgs, to uzlabot vai atjaunināt.

Attiecībā uz krāpšanas apjomu PVN zaudējumi nozarē ir ievērojami, bet saistībā ar paredzamo kopējo neiekasēto PVN Ungārijā tie atbilda tikai 0,291 % (2011. gada dati)[4], liecinot, ka ir nepieciešams plašāks risinājums PVN kontroles un iekasēšanas jomā.

Ungārija savā pieprasījumā norāda, ka krāpšanas apkarošanai šajā nozarē ir īstenoti konkrēti pasākumi (piemēram, *inter alia*, labāka reģistrācijas procedūra, efektīvākas pārbaudes, lielākas soda naudas, nodokļu iestāžu un muitas dienestu iesaistīšana). Tomēr vēl nav īstenoti visi ieteikumi, ko ES šajā sakarībā ir sniegusi.

Saskaņā ar Komisijas viedokli pasākumiem vajadzētu būt vairāk saistītiem ar nodokļu kontroles efektivitātes uzlabošanu, nevis ar jaunu pienākumu ieviešanu nodokļu maksātājiem. Komisija atzīmē, ka nodokļu saistības Ungārijā jau ir salīdzinoši lielas un ka šai valstij ir zems vērtējums – saskaņā ar Pasaules bankas datiem – attiecībā uz nodokļu maksāšanas vienkāršību.[5]

Pamatojoties uz visiem šiem elementiem, Komisija ir nonākusi pie secinājuma, ka atkāpe, kas ļauj piemērot apgrieztās maksāšanas mehānismu, nav piemērots risinājums, lai novērstu krāpšanas situāciju cukura nozarē, un varētu radīt nevēlamu ietekmi uz krāpšanu mazumtirdzniecības līmenī un uz citām dalībvalstīm. Būtu jāmeklē plašāka mēroga risinājums, iesaistot nodokļu kontroles un iekasēšanas strukturālās reformas. Komisija ir gatava gadījumos, kad tas ir iespējams, sniegt nepieciešamo palīdzību Ungārijai, lai novērstu problēmas saistībā ar krāpšanu PVN jomā. Komisija arī norāda, ka Ungārijai vajadzētu stiprināt sadarbību *Eurofisc* sistēmā ar citām dalībvalstīm, kas saskaras vai varētu saskarties ar līdzīgām problēmām lauksaimniecības nozarē.

5. SECINĀJUMS

Ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus, Komisija noraida Ungārijas pieprasījumu.

---

[4] *Pētījums, kurā aprēķināts un analizēts neiekasētais PVN 27 ES dalībvalstīs.* Eiropas Komisijas pasūtītais ziņojums, ko bija sagatavojis konsorcijs *CPB* vadībā (*Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis*). http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/vat-gap.pdf

[5] Sk.: Novērtējums par 2013. gada valsts reformas programmu un konverģences programmu Ungārijai – pievienots dokumentam Ieteikums Padomes ieteikumam Ungārijas 2013. gada valsts reformas programmai un ar ko sniedz Padomes nostāju par Ungārijas konverģences programmu 2012.–2016. gadam (Komisijas dienestu darba dokuments – SWD(2013) 367 *final*; 21.–22. lpp); skatīt arī: http://www.doingbusiness.org